



CZU 025.2 : 027.7(478-2)

**SERIILE „BASARABICA” ȘI „DOCUMENTA BASARABIAE”
ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE A USARB**

THE „BASARABICA” AND „DOCUMENTA BASARABIAE” SERIES
IN THE COLLECTIONS OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF USARB

Elena CRISTIAN¹ [ORCID: 0000-0002-6365-7013]

Abstract: *This article provides information about the historical documents published with the support of the Romanian Academy, the Institute of Archaeology in Iași, the „Carol I” Brăila Museum, and the Academy of Sciences of Moldova, Institute of History. These studies open new horizons for understanding the Romanian cultural environment, the old Romanian book in Bessarabia, the union of Bukovina with Bessarabia, the genesis of the Bessarabian question of 1812, prominent figures from Bessarabia, and more. The works are enriched with illustrative material, summaries, and a name index.*

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova, Romanian book, „Basarabica” Series, „Documenta Basarabiae” Series, history of the Romanians*

Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în anul 2024, luna decembrie, a donat Bibliotecii Științifice a USARB, din rezerva Națională de carte, 45 unități materiale de documente, dintre care 16 volume din *Seriile de cărți „Basarabica” și „Documenta Basarabiae”*. Seria „Basarabica”, pilduitoare întreprindere științifică și național-culturală, sub egida Academiei Române și a Muzeului Brăilei „Carol I”, publică lucrări semnificative ale savanților din Republica Moldova. Seria „Documenta Basarabiae” este destinată publicării documentelor revelatoare pentru istoria și cultura românilor dintre Prut și Nistru.

Coordonatorii acestor serii sunt academicianul Victor Spinei, vicepreședinte al Academiei Române, profesorul Ionel Cîndea, membru corespondent al Academiei, directorul Muzeului Brăilei „Carol I” și Zamfira Mihail, cercetătoare în domeniul lingvisticii comparate și al slavisticii, filolog, doctor în filologie și profesor universitar, laureată a premiului Academiei Române. Volumele au fost editate de către Editura Academiei Române și Editura „Istros” a Muzeului Brăilei „Carol I” și au apărut prin contribuția financiară a Primăriei Municipiului Iași în cadrul parteneriatului cu Academia Română.

Volumele sunt editate în condiții grafice dintre cele mai bune, copertile decorate cu pagini facsimil, hărți, hârtia de calitate, textele cu caracter științific, tehnic (articole științifice, lucrări de specialitate scrise de cercetători, savanți etc.) ce completează conținutul cărților. De asemenea, ilustrațiile portretistice, fotografiile și documentele de arhivă adăugate contribuie la o experiență de cunoaștere, plină de culoare și context. Astfel, aceste lucrări devin prețioase resurse informaționale în sprijinul procesului educațional, cercetării științifice, obiecte de artă și cultură.

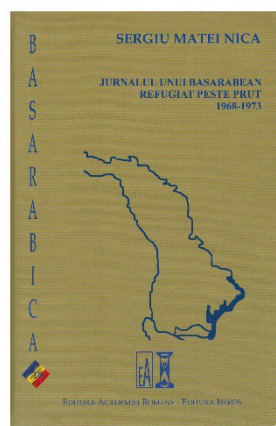
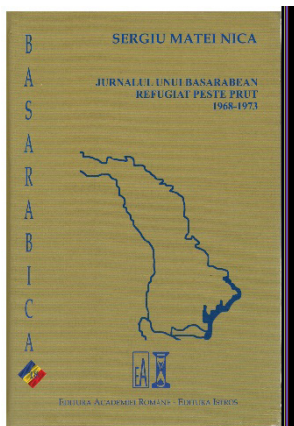
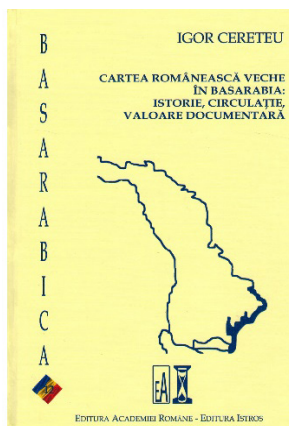
În continuare, vă prezentăm resursele informaționale din seriile de cărți „Basarabica” și „Documenta Basarabiae”, privind istoria și cultura Basarabiei.

¹ Șefă serviciu, Biblioteca Științifică a USARB, elena.cristian12@gmail.com



Cercetarea academică ține și de istoria culturii și spiritualității românești, care cuprinde și aria problemelor legate de carte ca fenomen cultural. În această ordine de idei, identificăm ediții din Colecția „Basarabica”:

- **Cereteu, Igor.** *Cartea românească veche în Basarabia : Istorie, circulație, valoare documentară* (2019). Circulația tipăriturilor românești în Basarabia în secolele XVI – XIX și valorificarea însemnărilor manuscrise constituie una din problemele cercetate insuficient în istoriografia românească. În prezenta lucrare au fost valorificate un număr important de surse, precum: documente de arhivă, cărți cercetate de visu, însemnări, manuscrise – subliniază autorul. Lucrarea a fost structurată în introducere, cinci capitole, concluzii bibliografice și anexe.
- **Eșanu, Andrei.** *Lumina cărții la români (secolele XIV – XIX). Studii, surse și materiale* (2018). Cartea întrunește o serie de 32 studii, surse și materiale editate și inedite dedicate unor probleme de istorie a receptării culturii scrise în limba slavonă, de istoria cărții manuscrise și tipărite, circulația acestora în țările române și legăturile prin carte. Luate împreună, aceste studii deschid noi orizonturi de cunoaștere a fenomenului cărții la români pe parcursul Evului Mediu și în epoca de trecere de la medieval la modern. Lucrarea este înzestrată cu material ilustrativ și rezumate în limba engleză ale studiilor.
- **Nica, Sergiu Matei.** *Jurnalul unui basarabean refugiat peste Prut : 1968-1973*, (2018). Volumul de față reproduce integral manuscrisul jurnalului lăsat de Sergiu Matei Nica, așa cum acest manuscris se găsește depus de familia scriitorului la Institutul de Filologie Română „A. Philippide” din Iași.



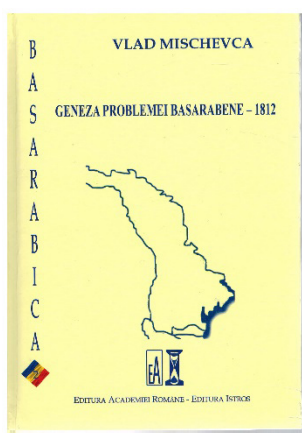
Punctăm câteva studii cu tematica istoriei Basarabiei :

- **Tomuleț, Valentin.** *Protestele și revendicările populației din Basarabia (anii 1812-1828)* (2019). Valoarea acestuia studiu monografic constă și în sistematizarea dărilor și a impozitelor impuse populației până și după anexarea Basarabiei la Rusia, în analiza caracterului și volumului lor în cadrul spațiului cronologic studiat, suplimentată de argumentele invocate de populație în vederea acceptării și refuzului unora dintre ele.
- **Mischeva, Vlad.** *Geneza problemei Basarabene - 1812* (2016). Această monografie creată pe baza lucrărilor publicate, a investigațiilor pe mai mulți



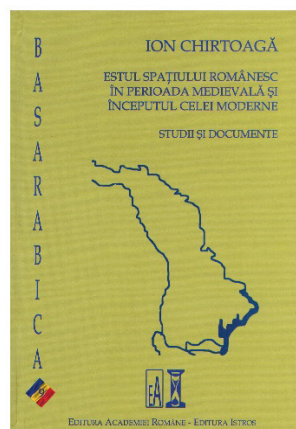
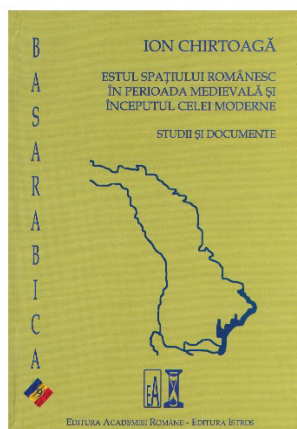
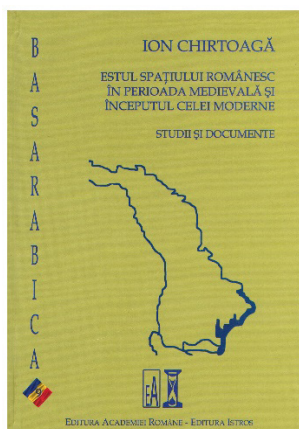
ani și a noilor cercetări, abordează una dintre cele mai dramatice și actuale probleme ale istoriei românilor: *Actul din 1812*, când o parte a Moldovei (numită, ulterior, Basarabia) a fost anexată de către Rusia.

- **Spinei, Ilie C.** *Figuri proeminente de preoți din Basarabia (1700-1939)* (2017). Cartea prezintă teza de licență a lui Ilie C. Spinei, care a fost prezentată pe 16 decembrie 1939 în Aula facultății de Teologie din Chișinău. Prin această lucrare autorul a adus un elogiu preoților și oamenilor de bine care au luptat pentru dezvoltarea Basarabiei de sub ocupație rusească și alipirea la România.



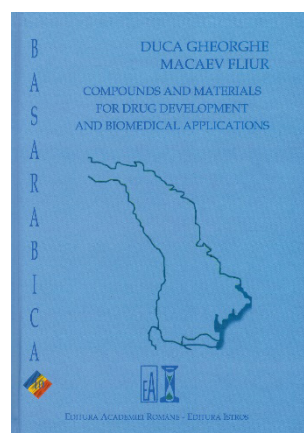
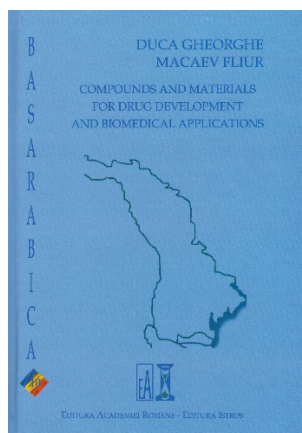
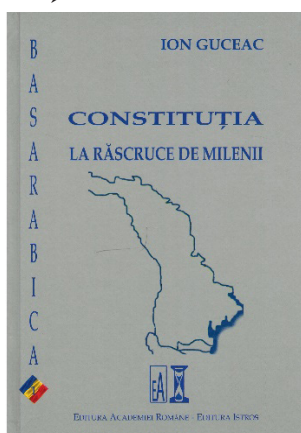
Documente, izvoare istorice, cu mii de file de arhivă inedite, care se referă la trecutul poporului român basarabean:

- **Țurcanu, Mihai.** *Statele Unite și problema Basarabiei (1917-1941)*, (2019). Astăzi, menționează autorul, problema Basarabiei este văzută în contextul perioadei de la sfârșitul Primului Război Mondial și până la începutul celei de a doua mari conflagrații a secolului al XX-lea, ca subiect istoric, la fel de actuală ca oricând în trecut. Interesul cercetătorilor pentru această temă se datorează mai multor facturi de ordin diferit, care sunt plasate în acest volum.
- **Burlacu, Valentin.** *Unirea Basarabiei cu România și recunoașterea ei internațională* (2019). În monografie este examinat sistematic și în detaliu, prin valorificarea unui amplu material documentar, adunat din arhive, din presa vremii și din relatările marturilor oculare la evenimentele legate de aceste fenomene, actul de unire al Basarabiei cu România.
- **Chitoroagă, Ion.** *Estul spațiului românesc în perioada medievală și începutul celei moderne : studii și documente* (2018). Prezenta culegere de studii poate servi pentru cititorii din Republica Moldova și România în calitate de sursă suplimentară în studierea aprofundată a trecutului nostru național. Un ciclu de studii se referă la contactele băștinașilor din spațiul carpato-danubiano-pontic cu reprezentanții altor etnii în perioada de până la formarea statelor românești la sud și est de Carpați.



Alte lucrări semnificative ale savanților din Republica Moldova, care cuprind multiple studii cu semnificație națională:

- **Guceac. Ion.** *Constituția la răscruce de milenii* (2016). Această lucrare va da posibilitatea fiecărui interesat să-și aprofundeze cunoștințele privind Constituția – una dintre cele mai importante realizări ale culturii omenirii.
- **Popovschi, Valeriu.** *Biroul de organizare al Sfatului Țării. Republica Democratică Moldovenească* (2017). Culegerea cuprinde, în primul rând, informații despre constituirea *Biroului de organizare al Sfatului Țării*. Se analizează, pe larg, structura internă și se evidențiază cele mai importante laturi ale activității pe care a desfășurat-o.
- **Duca Gheorghe.** *Compounds and Materials for Drug Development and Biomedical Applications* (2018). Academicianul Gheorghe Duca, fondator al chimiei ecologice în Moldova, în studiul dat prezintă procesul eficient și specific de dezvoltare al medicamentelor și aplicațiilor biomedicale, care pretinde a fi un subiect continuu de activitate de cercetare riguroasă.



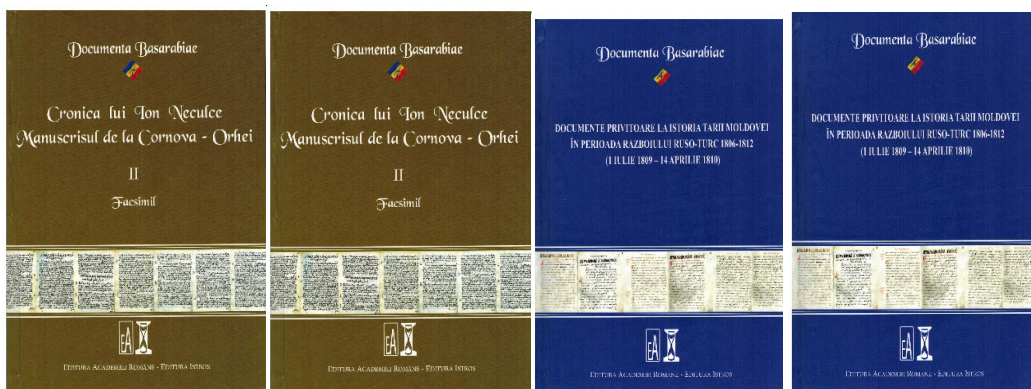
Seria „Documenta Basarabiae”, destinată publicării documentelor revelatoare pentru istoria și cultura românilor dintre Prut și Nistru, reprezintă o ediție critică cu studii, note, facsimile de Zamfira Mihai și Paul Mihai:

- **Cronica lui Ion Neculce** : *Manuscrisul de la Cornova – Orhei, vol. I* (2020);
- **Cronica lui Ion Neculce** : *Manuscrisul de la Cornova – Orhei, vol. II, Facsimil*



(2020);

- **Unirea Bucovinei cu România** : antologie de documente, hotărâri, declarații, adresări, apeluri, telegrame, acte, protocoale unioniste (2018);
- **Documente privitoare la istoria Țării Moldovei în perioada războiului ruso-turc 1806-1812** (2019) etc.



De asemenea, donația de carte de la Biblioteca Națională a Republicii Moldovei oferă informații utile care vor satisface mai deplin necesitățile informaționale complexe ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori. Cărțile donate vin din domeniul istoriei, culturii, geografiei etc. și au scopul de a afirma și dezvolta identitatea etnică, culturală și lingvistică românească, dar și de a contribui la formarea tinerilor din mediul universitar. Utilizatorii bălțeni vor avea acces la aceste cărți valoroase, scrise în limba română din Seriile de cărți „Basarabica” și „Documenta Basarabiae”, în sălile de lectură și prin împrumut la domiciliu.

Importanța acestei donații pentru Biblioteca Științifică a USARB este deosebită prin faptul că reprezintă o investiție în dezvoltarea și continuitatea colecțiilor, îmbogățirea cu documente din domeniile: cultură, istorie, politică, tradiție, arheologie etc.

Referințe bibliografice:

1. *Seria Basarabica – pilduitoare întreprindere științifică și național-culturală, sub egida Academiei Române și a Muzeului Brăilei „Carol I”*. Online. Disponibil: <https://www.ziuaconstanta.ro/stiri/invitati/celebrand-unirea-basarabiei-cu-romania-acum-101-ani-seria-basarabica-pilduitoare-intreprindere-stiintifica-si-national-culturala-sub-egida-academiei-687648.html> [accesat 2025-20-01].
2. STOICA, Lascu. *Seria „Basarabica”*. Online. Disponibil: <https://www.muzeulbrailei.ro/uploads/img/evenimente/2019/Septembrie/Seria%20Basarabica.pdf> [accesat 2025-20-01].
3. *Un studiu de referință despre geneza problemei Basarabene*. Online. Disponibil: http://akademos.asm.md/files/165_166_Un%20studiu%20de%20referinta%20despre%20geneza%20problemei%20basarabene.pdf [accesat 2025-20-01].